

KONKURENCYJNOŚĆ PRZEDSIĘBIORSTW PRZEMYSŁU MLECZARSKIEGO W KONTEKŚCIE UWARUNKOWAŃ JEDNOLITEGO RYNKU

Streszczenie

Przemiany ustrojowe zainicjowane w Polsce na początku lat pięćdziesiątych postawiły przed gospodarką nowe wyzwania. Wiązały się one z koniecznością głębokiej restrukturyzacji i modernizacji sektora rolnego, jak również z potrzebą poprawy spójności społeczno – ekonomicznej. Impulsem do przyspieszenia tych przemian było członkostwo w Unii Europejskiej. Stowarzyszenie Polski przyniosło wiele korzyści, jak również wymagało poważnych wysiłków i dostosowań, a integracja gospodarcza mająca wymiar globalny stała się charakterystycznym procesem naszej epoki.

Wejście Polski w struktury Unii Europejskiej stworzyło możliwości rozwoju ekonomicznego i awansu cywilizacyjnego. Miliony konsumentów oraz tysiące przedsiębiorstw znalazło się w zupełnie nowej rzeczywistości, która postawiła przed polskim rynkiem mleka i przetworów mleczarskich wiele wyzwań.

Konkurencyjność rozumiana jako zdolność podmiotów gospodarczych do uzyskiwania przewagi rynkowej, stanowi istotny obszar badawczy przede wszystkim z punktu widzenia osób zarządzających tymi podmiotami. Cztery wolności jakie gwarantuje Jednolity Rynek doprowadziły przedsiębiorców do wzmożonej walki konkurencyjnej pomiędzy nimi i sprawiły, że konkurencyjność stała się warunkiem niezbędnym do ich funkcjonowania.

Niniejsza rozprawa doktorska poświęcona została konkurencyjności przedsiębiorstw przemysłu mleczarskiego w kontekście uwarunkowań Jednolitego Rynku.

Celem głównym pracy jest opracowanie modelu konkurencyjności polskich przedsiębiorstw mleczarskich, w którym konkurencyjność tych podmiotów determinowana jest z jednej strony wymaganiami Jednolitego Rynku, zaś z drugiej działaniami w zakresie marketingu-mix. Z kolei w warstwie użytkowej praca ma na celu dostarczenie kadry zarządzającej przedsiębiorstwami mleczarskimi wiedzy i wskazówek, jakie działania należy podjąć, by podnieść konkurencyjność firmy w warunkach Jednolitego Rynku. Zalecenia te sformułowano na podstawie wyników badań, przyjmując, że konkurencyjność przedsiębiorstwa jest determinowana przez splot wzajemnie powiązanych czynników, tworzących wielowymiarową przestrzeń, i które należy traktować jako zbiór występujących jednocześnie elementów, wzajemnie od siebie zależnych i przenikających się. Badania przeprowadzono na podstawie analizy i krytyki literatury krajowej i zagranicznej, badań monograficznych oraz badań ankietowych. Ich wyniki wskazały, że o przyszłości sektora mleczarskiego w Polsce zadecyduje zdolność podmiotów do poprawy oferty rynkowej, zaspokajania zmieniających się potrzeb konsumenta, bez wzrostu oferowanych cen.

Praca składa się z pięciu rozdziałów. W rozdziale pierwszym zaprezentowano istotę konkurencyjności przedsiębiorstw. Wyjaśniono tu pojęcie konkurencji, konkurencyjności i przewagi konkurencyjnej przedsiębiorstwa, omówiono koncepcje teoretyczne konkurencji, przedstawiono rodzaje przewag konkurencyjnych oraz czynniki konkurencyjności, ze szczególnym uwzględnieniem przemysłu mleczarskiego. Rozdział drugi poświęcono

wyzwaniom Jednolitego Rynku wobec branży mleczarskiej. Przedstawiono aspekty prawne funkcjonowania podmiotów przemysłu mleczarskiego w ramach polityki gospodarczej Unii Europejskiej, określono mechanizmy regulujące rynek mleka w ugrupowaniu, jego potencjał, popyt i ceny, dokonując także charakterystyki polskiego rynku mleka w świetle wymagań unijnych. W rozdziale trzecim omówiono metodykę badań, wskazując na cele i obszar badań oraz metody i narzędzia badawcze. Dokonano tu również charakterystyki przedsiębiorstw podlegających badaniu studiów przypadków oraz charakterystyki próby badawczej w przeprowadzonych badaniach ilościowych. W rozdziale czwartym dokonano analizy wybranych liderów rynkowych branży mleczarskiej w Polsce i na świecie, wybranych na podstawie rankingu Forum Mleczarskiego - TOP 20. Z kolei rozdział piąty prezentuje wyniki badań właściwych w oparciu o które dokonano oceny konkurencyjności przedsiębiorstw branży mleczarskiej funkcjonujących w Polsce w kontekście wymagań Jednolitego Rynku. Zawarto tu również wnioski i rekomendacje dla przedsiębiorstw przemysłu mleczarskiego.

W efekcie przeprowadzonych rozważań teoretycznych i badań empirycznych potwierdzono, że wymagania Jednolitego Rynku wpływają na konkurencyjność polskich przedsiębiorstw mleczarskich, stymulując odpowiednie działania w obszarze marketingu – mix.